

कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन

कृषि सेवक या पदांच्या भरतीसाठी ऑनलाईन परीक्षेसंबंधित माहिती पुस्तिका

उमेदवार देणार असलेल्या ऑन-लाईन परीक्षेच्या विविध पैलूंचा तपशील आणि संबंधित बाबीसंबंधात महत्वाच्या सूचना या पुस्तिकेत आहेत. परीक्षेची तयारी करण्यात मदत व्हावी म्हणून उमेदवारास या पुस्तिकेचे नीट अध्ययन करण्यास सुचविले जात आहे.

खाली दर्शविल्याप्रमाणे ऑन-लाईन परीक्षेत वस्तुनिष्ठ स्वरूपाच्या बहुपर्यायी प्रश्नावल्या असतील.

कृषि सेवक या पदाकरीता परीक्षेचे स्वरूप

अनुक्रमांक	प्रश्नावलीचे नाव	काठिण्य पातळी	प्रश्न संख्या	अधिकतम अंक	अवधि	माध्यम
1	इंग्रजी	एसएससी स्तर	20	20	120 मिनिटे	इंग्रजी व मराठी (इंग्रजी व मराठी भाषेच्या प्रश्नावली वगळता)
2	मराठी	एसएससी स्तर	20	20		
3	सामान्य ज्ञान	-	20	20		
4	बौद्धिक चाचणी	-	20	20		
5	कृषि विषय	कृषिस्तर पदविका	60	120		
	एकूण		140	200		

परीक्षेसाठी 120 मिनिटांचा अवधी आहे, तरीसुद्धा उमेदवारास परीक्षास्थानी साधारणतः 180 मिनिटे उपस्थित रहावे लागेल. या कालावधीमध्ये उमेदवाराची नोंद होणे (logging in), प्रवेशपत्र गोळा करणे, सूचना देणे इ. साठी लागणा-या कालावधीचासुद्धा समावेश आहे. इंग्रजी व मराठी भाषेच्या प्रश्नावली व्यतिरिक्त सर्व प्रश्नावल्या इंग्रजी व मराठी भाषेत असतील. 120 मिनिटांच्या कालावधीत उमेदवार कोणत्याही प्रश्नावलीतील कुठलाही प्रश्न सोडवू शकतात. सर्व प्रश्नांना बहुपर्याय असतील. प्रश्नासाठीच्या पाच उत्तरांपैकी, फक्त एकच अचूक उत्तर असेल. उमेदवारास सर्वाधिक अचूक उत्तराची निवड करावयाची आहे आणि उमेदवारास वाटत असलेल्या योग्य/अचूक पर्यायावर 'माउस-क्लिक' करावयाचा आहे. उमेदवाराने क्लिक केलेला पर्याय ठळकपणे दर्शविला जाईल आणि त्यास उमेदवाराचे त्या प्रश्नाचे उत्तर म्हणून गणले जाईल. उमेदवाराने दर्शविलेल्या चुकीच्या उत्तरासाठी कोणताही दंड नाही. परंतु उमेदवाराने कोणत्याही प्रश्नाचे उत्तर अंदाजाने देऊ नये असा सल्ला दिला जातो.

कृपया ध्यानात घ्या की या पुस्तिकेत दिलेले प्रश्नांचे प्रकार हे उदाहरणादाखल आहेत आणि सर्वसमावेशक नाहीत. प्रत्यक्ष परीक्षेत तुम्हाला यापैकी काही किंवा सर्व प्रकारांचे अधिक काठिण्य पातळीचे प्रश्न आढळतील, शिवाय या ठिकाणी नमूद न केलेल्या इतर प्रकारांवरही प्रश्न आढळतील.

काही नमुना प्रश्न खाली दिले आहेत.

नमुना प्रश्न

इंग्रजी

Q.1-2. Directions : In each of the following questions, select from amongst the five alternatives, the word most opposite in meaning of the word given in capitals.

Q.1. LIVELY

- (1) simple (2) weak (3) dull (4) angry (5) None of these

Q.2. INADVERTENT

- (1) adequate (2) available (3) sluggish (4) intentional (5) None of these

Q.3. Pick out from the words given below this sentence the word which would complete the sentence correctly and meaningfully.

He wants me to look _____ his garden during his absence.

- (1) at (2) over (3) after (4) into (5) None of these

Q.4-5. Direction : In each of the following questions, select from amongst the five alternatives, the word nearest in meaning to the word given in capitals.

- Q.4.** LETHAL (1) light (2) dangerous (3) deadly (4) cruel (5) None of these
- Q.5.** CENTENARY (1) a guard (2) a hundred years (3) a hundred runs
(4) a hundredth anniversary (5) None of these

मराठी

प्र.1-2. वाक्यातील रिकाम्या जागी दिलेल्या पर्यायापैकी सर्वात योग्य शब्द निवडून वाक्य पूर्ण करा.

प्र.1. बाहेर उकाडा असला तरी खोलीत _____ जाणवत होता.
(1) थंडावा (2) उष्मा (3) आल्हाद (4) शीत (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.2. "नाव सोनुबाई आणि हाती _____ वाळा". ही मराठीतील एक परिचित म्हण आहे.
(1) चांदीचा (2) सोन्याचा (3) लोखंडाचा (4) कथलाचा (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.3-4. पुढील प्रत्येक प्रश्नात वाक्याचे चार भाग पाडले आहेत. व्याकरणाच्या, वाक्य रचनेच्या किंवा भाषेच्या दृष्टीने वाक्य सदोष असल्यास, कोणत्या भागात दोष आहे ते ठरवून त्या भागाचा क्रमांक उतर म्हणून द्या. वाक्य 'निर्दोष' असल्यास उतर (5) द्या.

प्र.3. इंग्लंडमधून जन्मलेल्या / कुसुमाग्रजांना शेक्सपियर म्हणतात / व हिंदुस्थानात जन्मलेल्या /
(1) (2) (3)
शेक्सपियरांना कुसुमाग्रज म्हणतात. निर्दोष
(4) (5)

प्र.4. माझ्या स्मरणशक्तीनुसार / माझ्या बाळपणी / माझ्या वडिलांची बदली / एका गलिच्छ गावी झाली आहे. निर्दोष
(1) (2) (3) (4) (5)

प्र.5. पुढे काही शब्द दिले आहेत. त्यांचा अर्थ सांगणारा एक शब्द दिलेल्या पर्यायातून निवडा.
कोणतेही काम करू शकणारा.
(1) बहुश्रुत (2) हुशार (3) चलाख (4) हरहुन्नरी (5) पारंगत

सामान्य ज्ञान

प्र.1. कोणत्या देशाने क्रिकेट - विश्वचषक 2007 जिंकला ?
(1) दक्षिण आफ्रिका (2) श्रीलंका (3) इंग्लंड (4) न्यूझिलंड (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.2. महाराष्ट्रात खालील पैकी कोणते पीक घेतले जात नाही ?
(1) ज्वारी (2) गहू (3) ज्यूट (4) तंबाखू (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.3. महाराष्ट्रात खालीलपैकी कोणत्या शहरात कुंभमेळा भरतो ?
(1) रत्नागिरी (2) नाशिक (3) पंढरपूर (4) कोल्हापूर (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.4. अवैध पैशाविरुद्धच्या लढाईमध्ये खालीलपैकी कोणत्या वित्तीय संस्थेने 'आपल्या ग्राहकांना जाण' (Know Your Customer) योजनेची सुरुवात केली ?
(1) आई डी बी आई (2) आर बी आय (3) नाबाई (4) सीडबी (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.5. खालीलपैकी कोणत्या राज्याची सीमारेषा महाराष्ट्राच्या सीमारेषेशी लागून नाही ?
(1) छत्तीसगढ़ (2) कर्नाटक (3) आन्ध्र प्रदेश (4) राजस्थान (5) यांपैकी एकही नाही

बौद्धिक चाचणी

प्र.1. मुलांच्या एका रांगेत महेश रांगेच्या डावीकडून सातवा आणि उजवीकडून अठरावा आहे. त्या रांगेत एकूण किती मुले आहेत ?
(1) 26 (2) 25 (3) 24 (4) निश्चित सांगता येत नाही (5) यांपैकी एकही नाही

प्र.2. खालील इंग्रजी वर्णाक्षरगटाच्या श्रृंखले मध्ये प्रश्नचिह्नाच्या (?) जागी दिलेल्या इंग्रजी वर्णाक्षरगटांपैकी कोणता गट येईल ?
AB BC CD DE ? FG
(1) DF (2) FE (3) EF (4) GF (5) यांपैकी एकही नाही

कृषि विषय

या संबंधित प्रश्न तत्सम पदासाठी लागणा-या आवश्यक ज्ञानांवर आधारित असतील.

(अ) ऑन-लाईन परीक्षेच्या स्वरूपाबद्दलचे तपशील :

- (1) परीक्षा ऑन-लाईन म्हणजेच संगणकावर घेतली जाईल.
- (2) इंग्रजी व मराठी भाषेच्या प्रश्नावली व्यतिरिक्त सर्व प्रश्नावल्या इंग्रजी व मराठी भाषेत असतील.
- (3) सर्व प्रश्नांना बहुपर्याय असतील. प्रश्नासाठीच्या पाच उत्तरांपैकी केवळ एकच अचूक उत्तर असेल. परीक्षार्थीला सर्वाधिक उचित उत्तराची निवड करावयाची असून जो पर्याय उचित/अचूक वाटतोय त्या पर्यायावर 'माउस-क्लिक' कारावयाचे आहे. 'क्लिक' केला गेलेला पर्याय ठळकपणे दर्शविला जाईल आणि त्यास प्रश्नाचे उत्तर म्हणून गणले जाईल. एखाद्या प्रश्नाच्या उत्तरास अंतिम मुल्यांकनासाठी तेव्हाच विचारात घेतले जाईल जेव्हा उमेदवाराने 'Save & Next' वर किंवा 'Mark for Review & Next' वर क्लिक करून उत्तर दिले असेल.
- (4) सर्वर मध्ये घडयाळ लावलेले आहे आणि तुमच्या संगणकाच्या पटलाच्या वरच्या उजव्या कोप-यातील ऊर्वरीत वेळ दर्शविणारा टाईमर परीक्षा पूर्ण करण्यासाठी शिल्लक राहिलेली वेळ दर्शवेल. जेव्हा घडयाळाची वेळ संपेल तेव्हा परीक्षा आपोआप बंद होईल. तुम्हाला स्वतःहून परीक्षा संपवण्याची किंवा थांबवण्याची आवश्यकता नाही.
- (5) स्क्रीनच्या उजव्या बाजूला Question पॅलेट दाखवले जाणार असून ते खालील पैकी एक चिन्ह वापरून प्रत्येक प्रश्नाची स्थिती दाखवेल :

- 1 तुम्ही अजून ह्या प्रश्नापर्यंत पोहोचला नाहीत.
- 2 तुम्ही ह्या प्रश्नाचे उत्तर दर्शवले नाही.
- 3 तुम्ही ह्या प्रश्नाचे उत्तर दर्शविले आहे.
- 4 तुम्ही ह्या प्रश्नाचे उत्तर दर्शविलेले नाही, परंतु ह्या प्रश्नाच्या पडताळणीसाठी खूण केली आहे.
- 5 तुम्ही ह्या प्रश्नाचे उत्तर दर्शविले आहे, परंतु पडताळणीसाठी त्यावर खूण केली आहे.

पडताळणीसाठी खूण केल्याची स्थिति निव्वळ ह्याचे स्मरण देते की तुम्ही हा प्रश्न पुन्हा पाहण्याचे ठरवले आहे. "जर का पडताळणीसाठी खूण केलेल्या प्रश्नाचे उत्तर दर्शविलेले असेल तर अंतिम मुल्यांकनामध्ये ते उत्तर गृहित धरले जाईल."

- (6) उत्तर दर्शवण्यासाठी प्रश्न निवडायचा असल्यास आपण खालीलपैकी एक करू शकता :
  - (अ) थेट त्या क्रमांकाच्या प्रश्नाकडे जाण्यासाठी पटलाच्या उजवीकडील प्रश्न तालिकेमध्ये त्या क्रमांकाच्या प्रश्नावर क्लिक करा. ध्यानात घ्या की हा पर्याय निवडल्यास तुमचे चालू प्रश्नाला दर्शविलेले उत्तर सुरक्षित केले जात नाही.
  - (ब) चालू प्रश्नाचे उत्तर सुरक्षित करण्यासाठी 'Save and Next' वर क्लिक करा आणि क्रमाने पुढच्या प्रश्नाकडे जा.
  - (क) चालू प्रश्नाचे उत्तर सुरक्षित करण्यासाठी व पडताळणी साठी खूण करण्यासाठी 'Mark for Review and Next' वर क्लिक करा क्रमाने पुढच्या प्रश्नाकडे जा.
- (7) तुमचे उत्तर निवडण्यासाठी दिलेल्या पर्याय बटनांपैकी एका पर्याय बटनावर क्लिक करा.
- (8) तुमचे उत्तर बदलण्यासाठी दुस-या अपेक्षित पर्याय बटनावर क्लिक करा.
- (9) तुमचे उत्तर सुरक्षित करण्यासाठी तुम्हाला 'Save and Next' वर क्लिक करावेच लागेल.
- (10) निवडलेले उत्तर वगळण्यासाठी त्या निवडलेल्या पर्यायावर पुन्हा क्लिक करा किंवा 'Clear Response' बटनावर क्लिक करा.
- (11) एखाद्या प्रश्नावर पडताळणीसाठी खूण करावयाची असल्यास 'Mark for Review & Next' वर क्लिक करा. "जर का पडताळणीसाठी खूण केलेल्या प्रश्नाचे उत्तर दर्शविलेले असेल तर ते उत्तर अंतिम मुल्यांकनामध्ये धरले जाईल."
- (12) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर बदलण्यासाठी प्रथम प्रश्न निवडा, त्यानंतर नवीन उत्तर पर्यायावर क्लिक करा आणि नंतर 'Save and Next' बटनावर क्लिक करा.
- (13) सुरक्षित केलेले प्रश्न किंवा उत्तर दर्शवल्यानंतर पडताळणीसाठी खूण केलेले प्रश्नच केवळ मुल्यांकनासाठी विचारात घेतले जातील.
- (14) ह्या प्रश्नपत्रिकेमधील विभाग पटलाच्या (screen) वरच्या पट्टिकेवर (bar) दर्शवले आहेत. एखाद्या विभागातील प्रश्न त्या विभागाच्या नावावर क्लिक करून पाहता येतील. तुम्ही जो विभाग पाहत आहात तो ठळकपणे दर्शविला आहे.

- (15) एखाद्या विभागातील अंतिम प्रश्नासाठी 'Save and Next' बटनावर क्लिक केल्यानंतर आपण आपोआप पुढच्या विभागाच्या पहिल्या प्रश्नाकडे जाऊ.
- (16) एखाद्या विभागातील प्रश्नांची स्थिती पाहण्यासाठी आपण माऊस कर्सर (mouse cursor) त्या विभागाच्या नावावर नेऊ शकता.
- (17) तुमच्या सोईनुसार तुम्ही परीक्षेच्या कालावधीत केव्हाही विभाग आणि त्यांतील प्रश्नांकडे जाऊ-येऊ शकता.
- (18) परीक्षार्थीना 'परीक्षा प्रशासकाच्या' सूचनांचे काळजीपूर्वक पालन करण्याची विनंती आहे. जर का एखादा परीक्षार्थी सूचनांचे/नियमांचे पालन करीत नसेल, तर तो गैरवर्तणुकीचा/अप्रामाणिक मार्गाच्या अंगिकाराचा प्रकार गणला जाईल आणि असा परीक्षार्थी विभागाने ठरविलेल्या कालावधीसाठी परीक्षांना बसण्यास अपात्र ठरला जाईल.
- (19) केवळ परीक्षा प्रारंभ होण्यापूर्वी परीक्षार्थी परीक्षा प्रशासकांना त्यांच्या शंका किंवा प्रश्न विचारू शकतात. परीक्षा प्रारंभ झाल्यानंतर कोणत्याही शंकेचे समाधान केले जाणार नाही.
- (20) 120 मिनिटांचा कालावधी संपल्यानंतर परीक्षार्थीना एकही प्रश्न सोडवता येणार नाही किंवा त्यांच्या उत्तरांची पडताळणी करता येणार नाही. जरी परीक्षार्थीने 'submit' बटन क्लिक केले नसले तरीही त्याच्या/तिच्या उत्तरांना संगणक प्रणाली आपोआप सुरक्षित (save) करेल.
- (21) कृपया लक्षात घ्या:
  - (1) प्रत्यक्ष परिक्षेची वेळ संपल्याशिवाय परीक्षार्थीना पेपर 'अंतिमतः सबमिट' (finally submit) करू दिले जाणार नाही.
  - (2) एकदा परीक्षा प्रारंभ झाली की कोणत्याही परिस्थितीत परीक्षार्थीने की-बोर्ड ची कोणतीही key क्लिक करावयाची नाही, कारण त्यामुळे परीक्षाच बंद होईल

(ब) सर्वसामान्य सूचना:

- (1) कृपया प्रवेशपत्रावर दर्शविलेले दिनांक, रिपोर्टिंग वेळ आणि परीक्षास्थळाचा पत्ता याची नीट दखल घ्या.
- (2) तुम्ही ऑनलाईन परीक्षेच्या स्थानाची निश्चिती करण्यासाठी एक दिवस अगोदर परीक्षास्थानी जावे, जेणेकरून परीक्षेच्या दिवशी तुम्ही तिथे वेळेवर (प्रवेश पत्रावर छापलेल्या) पोहोचू शकाल. उशीरा येणा-यांना प्रवेश नाही.
- (3) तुमचा नवीनतम फोटोग्राफ चिकटवलेले प्रवेशपत्र तुम्हाला परीक्षा स्थानी आणावयाचे आहे. (शक्यतो तोच फोटो जो तुम्ही अपलोड केला)
- (4) परीक्षास्थानी तुम्हाला परीक्षा प्रशासक आणि विभागाचे प्रतिनिधि यांच्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करावयाचे आहे. जर तुम्ही सूचनांचे उल्लंघन कराल तर तुम्हाला अपात्र गणले जाईल आणि परीक्षास्थान सोडून जाण्यास सांगितले जाईल.
- (5) गणकयंत्र (स्वतंत्र किंवा घडयाळासह), पुस्तके, वह्या किंवा लिखित कागद, सेलफोन (कॅमेरा सुविधेसह/शिवाय) किंवा इतर कोणतेही इलेक्ट्रॉनिक यंत्र (उपकरण) यांचा वापर परीक्षेच्या कालावधीत करू दिला जाणार नाही.
- (6) कृपया आपल्या सोबत नवीनतम फोटो चिकटवलेले प्रवेशपत्र आणावे, त्यासोबत सध्या वैध, मूळ स्वरूपातील फोटो ओळखपत्र व त्याची झेरॉक्स कॉपी प्रवेशपत्रासोबत जोडलेली असावी - हे अत्यावश्यक आहे. कृपया प्रवेशपत्रासोबत फोटो ओळख पत्राची झेरॉक्स जोडून ते पर्यवेक्षकाकडे सुपूर्द करावे. सध्या वैध फोटो ओळखपत्र जसे की, पॅन कार्ड/पारपत्र/वाहन चालक परवाना/फोटोसहित मतदान पत्र/फोटोसहित बँक पासबुक/गॅझेटेड अधिका-याच्या किंवा लोकप्रतिनिधिच्या सहीचे अस्सल लेटरहेड वरील फोटो ओळखपत्र/मान्यताप्राप्त महाविद्यालयाने/ विश्वविद्यालयाने दिलेले ओळखपत्र/आधार/इ-फोटोसहित आधार कार्ड/ मूळ कर्मचारी ओळखपत्र/शासकीय कार्यालयाचे ओळखपत्र. कृपया लक्षात घ्या - रेशन कार्ड आणि वाहनचालक शिकाऊ परवाना या परिक्षेसाठी वैध ओळखीचा पुरावा म्हणून स्वीकारले जाणार नाही. आवेदन पत्रावर असणारे नाव (नोंदणी प्रक्रीयेच्या वेळी जे उमेदवाराने दिले आहे) फोटो ओळखपत्रावरील नावाशी तंतोतंत जुळावयास हवे. विवाहानंतर ज्या महिला उमेदवारांचे पहिले/मधले/अंतिम नाव बदलले आहे त्यांनी ह्याची खास दखल घ्यावी. जर प्रवेशपत्रावरील आणि फोटो ओळखपत्रावरील नावात काहीही फरक असेल तर अशा उमेदवारास परीक्षेस बसू दिले जाणार नाही. ज्या उमेदवारांनी आपल्या नावात बदल केला असेल, अशा उमेदवारांनी राजपत्रित अधिसूचना/विवाह प्रमाणपत्र/शपथपत्र सादर केले तरच त्यांना परीक्षेस बसण्यास अनुमती देण्यात येईल.
- (7) बायोमेट्रिक डाटा (अंगठ्याचा ठसा) आणि फोटो परीक्षा केंद्रावर परीक्षेच्या सुरवातीस घेतला जाईल. बायोमेट्रिक डाटा च्या सत्यता पडताळणीचा अंतिम निर्णय (जुळतो अथवा जुळत नाही) महानगरपालिकेचा असेल व उमेदवारांना बंधनकारक असेल. बायोमेट्रिक डाटा परीक्षा दरम्यान कधीही घेण्यास/सत्यता पडताळणीस विरोध केल्यास उमेदवाराची उमेदवारी रद्द केली जाईल. या संदर्भात खालील मुद्दे लक्षात घ्या :
  - (क) जर बोटांवर कसलाही थर असेल (शाई/मेहंदी/रंग इत्यादी) तर धुवून टाका आणि परिक्षेच्या दिवसाआधी तो थर संपूर्णपणे गेला आहे याची खात्री करून घ्या.
  - (ख) जर बोटांना मळ किंवा धूळ लागली असेल तर बोटांचे ठसे (Finger prints) घेण्याआधी धुवून घ्या आणि हातांची बोटं सुकली आहेत याची खात्री करून घ्या.
  - (ग) दोन्ही हातांची बोटं सुकलेली आहेत याची खात्री करा आणि जर बोट ओलसर असतील तर प्रत्येक बोट पूसा.
  - (घ) ठसा घेतल्या जाणा-या अंगठ्याला जर जखम/मार लागला असेल तर त्वरित परीक्षा केंद्रावर संबंधित अधिका-यास कळवा.

(या मुद्द्यांचे पालन करण्यास असमर्थ ठरल्यास परिक्षेस बसू दिले जाणार नाही.)

- (8) तुम्ही दिलेल्या उतरांचे इतर परीक्षार्थींच्या उतरांबरोबर उतरांच्या सारखेपणासाठी विश्लेषण केले जाईल. यासाठी अवलंब केलेल्या विश्लेषण प्रक्रियेतून जर उतरांची अदलाबदल केल्याचा व तुम्ही प्राप्त केलेले गुण वैध नसल्याचा निष्कर्ष आल्यास तुमची उमेदवारी रद्द केली जाऊ शकते. कोणीही परीक्षार्थी जर काँपी करताना, सहाय्य घेताना किंवा देताना, किंवा परीक्षार्थीस न शोभणारी गैरवर्तणूक करताना आढळला तर त्याच्या उतरांची तपासणी केली जाणार नाही. विभाग अशा परीक्षार्थींविरुद्ध योग्य ती कारवाई करेल.
- (9) तुम्ही स्वतः सोबत एक बॉल पॉईंट पेन आणावे. तुम्ही स्वतःसोबत एक स्टॅप इंक पॅड (नीळे/काळे) आणू शकता. एक कागद तुम्हाला दिला जाईल ज्यावर तुम्ही कच्चे काम करू शकता किंवा उतर निवडण्यापूर्वी पुन्हा एकदा पडताळणी करावयाच्या प्रश्नांचे क्रमांक लिहू शकता. परीक्षा संपल्यावर कच्चे काम केलेले कागद प्रवेशपत्रासह पर्यवेक्षकाकडे हस्तांतरित करावीत.
- (10) परीक्षेच्या व्यवस्थेमध्ये काही व्यत्यय येण्याची शक्यता पूर्णतः नाकारण्यात येणार नाही; ज्याचा परिणाम चाचणी वितरणावर आणि/किंवा निकाल तयार करण्यावर होऊ शकतो. अशा प्रसंगी असे व्यत्यय सुधारण्याचा पूर्णतः प्रयत्न केला जाईल, ज्यामध्ये उमेदवारांना एका जागेहून दुस-या जागेत हलविणे किंवा परीक्षेस विलंब होणे गृहित आहे. पुन्हा परीक्षा घेणे या बाबतचा निर्णय हा परीक्षा घेणा-या संस्थेचा/मंडळाचा निर्णय अंतिम असेल. उमेदवार पुन्हा परीक्षेसाठी कोणताही दावा करू शकणार नाही. ह्या विलंब झालेल्या प्रक्रीयेस उमेदवार जर हलण्यास तयार नसेल किंवा परीक्षा प्रक्रियेत भाग घेण्यास तयार नसेल अशा उमेदवारांना प्रक्रियेमधून संपूर्णपणे वगळण्यात येईल.
- (11) जर परीक्षा एकाहून अधिक सत्रात घेतली गेली, तर वेगवेगळ्या सत्रात वापरलेल्या प्रश्नमालिकांच्या काठिण्यपातळीतील किंचित फरकांशी जुळवून घेण्यासाठी विविध सत्रातील प्राप्तांकांना इक्वेट केले जाईल. जर का नोड क्षमता कमी असेल किंवा एखाद्या केंद्रावर किंवा कोणत्याही उमेदवाराच्या बाबतीत काही तांत्रिक बिघाड घडला तर एकाहून अधिक सत्रांची आवश्यकता निर्माण होते.
- (12) कृपया नोंद घ्या, एक परीक्षार्थी एका विभागासाठी केवळ एकदाच परीक्षा देऊ शकतो. एका विभागासाठी एकापेक्षा अधिक वेळा परीक्षा दिल्यास उमेदवारी रद्द करण्यात येईल. जर परीक्षार्थीस एका विभागासाठी एका पेक्षा अधिक प्रवेशपत्र प्राप्त झाले असतील तर प्रवेश पत्रावर दिलेल्या दिनांक आणि वेळेनुसार केवळ एकदाच परीक्षा देऊ शकतो.
- (13) परीक्षेची सामग्री तथा त्याबद्दलची कोणतीही अन्य माहिती, संपूर्ण किंवा भागांमध्ये उघड करणे, प्रकाशित करणे, पुन्हा: निर्माण करणे, ट्रांसमिट करणे, जमा करणे किंवा प्रसारण आणि जमा करणारे किंवा परीक्षाकेंद्रामधे दिला जाणारा कागद घेऊन जाणारे, किंवा परीक्षेच्या सामग्रीचा बेकायदेशीर बाळगणा-यांवर कायदेशीर कार्यवाही करण्यात येईल.
- (14) भरती करण्याच्या कोणत्याही प्रक्रियेतील कोणत्याही भागामध्ये, परीक्षार्थी द्वारा खोटी माहिती देणे/किंवा प्रक्रियेच्या नियमांचे उल्लंघन करण्याबाबतीत, परीक्षार्थीस भरती प्रक्रियेमध्ये अपात्र घोषित केले जाईल आणि भविष्यात विभागातर्फे कोणत्याही भरती प्रक्रियेमध्ये भाग घेण्याची परवानगी दिली जाणार नाही. जर ह्या बाबतीत चालू असलेल्या प्रक्रियेमध्ये निदर्शनास आले नाही परंतु नंतर कधी लक्षात आल्यास त्याला प्रक्रियेच्या पहिल्या भागापासूनच अपात्र ठरविण्यात येईल.
- (15) मा. उच्च न्यायालय मुंबई येथे दाखल रिट याचिका क्र. 2548/2023 (IA No.14595/2023) अन्वये सामान्य प्रशासन विभाग पत्र दि.13 ऑक्टोबर, 2023 तसेच कृषी विभाग, महाराष्ट्र शासनाने शासन पत्र दि.18 ऑक्टोबर, 2023 अन्वये पेसा क्षेत्रातील पदभरतीस निर्बंध असल्याने फक्त नॉन-पेसा क्षेत्रातील रिक्त पदांसाठी पदभरतीची कार्यवाही करण्यात येणार आहे. पेसा क्षेत्रातील पदभरतीस शासन स्तरावरून काही आदेश प्राप्त झालेनंतर पेसा क्षेत्रातील पदभरतीची कार्यवाही करण्यात येईल.
- (16) कृपया सामाजिक अंतर संबंधी पुढील पानावर दिलेल्या सूचना वाचा.

सामाजिक अंतर संबंधी सूचना

1. उमेदवारास परीक्षा केंद्रावर प्रवेश पत्रात दिलेल्या वेळेनुसार उपस्थित रहायचे आहे. उशीरा येणा-या उमेदवारास परीक्षेस बसू दिले जाणार नाही.
2. उमेदवारांचे परीक्षा अनुक्रमांक व लॅब क्रमांक परीक्षा केंद्राच्या बाहेर दर्शविले जाणार नाही, प्रत्येक उमेदवारास परीक्षा केंद्रावर प्रवेश करते वेळी यासंबंधी माहिती दिली जाईल.
3. परीक्षा केंद्रावर उमेदवारास आवश्यक लागणारे सामान
परीक्षा केंद्रावर उमेदवारास केवळ ठराविक सामान आणण्याची परवानगी असेल:
  - अ. मास्क
  - ब. स्वतःचे हॅंड सॅनिटाइजर (50 मिली.)
  - क. एक सामान्य पेन आणि स्टॅप इंक पॅड (नीळे अथवा काळे)
  - ड. परीक्षा संबंधी कागदपत्रे (प्रवेश पत्र तसेच ID कार्डची प्रत जोडलेले प्रवेश पत्र, सत्यता तपासण्यासाठी मूळ ID कार्ड)
  - इ. लेखनीक (स्क्राइब) वापरणा-या उमेदवारांसाठी - व्यवस्थितरीत्या लिहिलेला व हस्ताक्षर केलेला स्क्राइब फॉर्मपरीक्षा केंद्राच्या आत अन्य कोणतेही सामान नेण्याची परवानगी नसेल.
4. उमेदवाराने आपले कुठलेही साधन/सामग्री इतरांना वापरण्यास देऊ नये.
5. उमेदवारांनी अन्य उमेदवारांसोबत सामाजिक अंतर राखणे गरजेचे आहे.
6. उमेदवारांनी परीक्षा केंद्रावर सांगितलेल्या सूचनेनुसार रांगेत उभे राहावे.
7. उमेदवार जर लेखनिकाच्या सुविधेचा लाभ घेणार असेल तर लेखनिकाला सुद्धा स्वतःचा मास्क आणावा लागेल.
8. परीक्षा संपल्यावर उमेदवारांनी परीक्षा स्थळावरील स्टाफ द्वारा केलेल्या सूचनेनुसार गर्दी न करता व्यवस्थितरीत्या केंद्राबाहेर पडायचे आहे.

आपणांस शुभेच्छा!